BUURMAN

Niks

Buurman, zijn allerliefste vriendin en de op sterven na dood zijnde hond, hadden geen zin op u te wachten en zijn vast op vakantie gegaan. Dankzij de enthousiaste aanwijzingen van de allerliefste vriendin staat de tent nu alweer een paar dagen op een camping, midden in een uitermate gezellig klotendorp ten zuiden van de Ardeche, Frankrijk. We zijn hier al vaker geweest. Er gebeurt hier niks, er is alleen. Het enige dat hier is veranderd is de campingeigenaar. Er hangt nu toiletpapier in de wc's, zodat je er niet meer te laat achterkomt dat je het in de tent hebt laten liggen.
Behalve een tent, twee stoelen, een tafeltje, een tas met kleren en hondenvoer, hebben wij een krat boeken meegenomen. Plus een tweepits-gasding om koffiewater op te koken, anders zijn we 's ochtends overgeleverd aan de plaatselijke horeca met zijn gitzwarte laxeermiddel, dat ruikt en smaakt naar drooggekookte hardloopschoenen.
Wij hadden dit jaar geen zin in iets nieuws. Die hele omgeving weer verkennen, dat gaat allemaal maar van je tijd af. Van dat ge-ontdek en gebezichtig en al dat gebezienswaardig en getrekpleister wordt een mens doodmoe. Als je naar een gebied gaat dat je al goed kent, ben je overal van af. Die berg met dat uitzicht is nog precies die berg met dat uitzicht van een paar jaar geleden, bij die stroomversnelling in de rivier waar iedereen naar wil kijken, haalden wij toen al de schouders op, ze zullen die ene mooie kathedraal in de buurt niet ineens van binnen totaal hebben verbouwd, de marktjes met de 'produits de la region' of hoe heet het, hoeven we niet te bezoeken want de confiture en de droge worsten van de vorige jaren liggen nog ergens beschimmeld te wachten om weggegooid te worden. En als je in Nederland al drie jaar niet meer in een museum bent geweest, dan moet je niet net doen alsof je je nu ineens wel interesseert voor een paar onduidelijke potscherven uit de een of andere periode, kunst van de een of andere Jean, Louis of Margot en de historie van de een of andere veldslag met de een of andere plaatselijke held. Gewoon ergens niet naar toe hoeven en ook niet de angst hebben dat je dan iets belangrijks mist, dat scheelt een hoop onrust.
Als u de komende weken ook op vakantie moet: heb het leuk en gedraag u. Oók als u naar Griekenland gaat. Natuurlijk, de verleiding is groot om dat volk, dat vanaf zijn 52ste de hele dag tric-trac zit te spelen, zit te vreten en te zuipen, onze eilanden af te schoppen terwijl u roept: 'Hé Zorba, Stavros, Pandora, aan je werk! Ga eens heel gauw ons geld terugverdienen!!' Volkomen terecht en begrijpelijk, maar we mogen niet vergeten dat we ook veel beschaving aan ze te danken hebben, zoals de girosschotel, anale seks en Nana Mouskouri.
Ik zie u in augustus.

Gewoon ergens niet naar toe...

Getuigenis van een historische moordpartij

De Nepalese kroonprins Dipendra moordde op 1 juni 2001 zijn complete familie uit. Dat gebeurde op een steenworp afstand van het hotel waarin de Raaltenaar Lennaert van Veen en zijn zus zes uur eerder hadden ingecheckt. Tien jaar na dato heeft hij dit 'Shakesperiaanse drama' verwerkt in een boek over Nepal en Tibet: Koningen van de Himalaya.

door **Raymond Korse**
raymondkorse@destentor.nl

Je moet alles opschrijven. Het is een gevleugelde uitdrukking van vader Leen van Veen tegen zijn kinderen tijdens hun vele reizen en vakanties. De opmerking viel in vruchtbare aarde bij zijn zoon Lennaert (37) en dochter Esther (33). Dezer dagen, vrijwel tegelijkertijd, verschijnen bij twee verschillende uitgevers boeken van de twee in Raalte opgegroeide globetrotters.
Esther van Veen schreef voor de Dominicusreeks een boek over Florence (zie hiernaast). Lennaert schreef voor uitgeverij Aspekt het boek Koningen van de Himalaya, over Nepal en Tibet. Het boek is een wonderlijke mix van journalistiek en spiritualiteit in de vorm van een reisverhaal waarin de exotische culturen van beide landen uitgebreid en gedetailleerd worden belicht. „En het is historisch, vanwege de moord op het koningshuis in Nepal", voegt de literaire debutant er aan toe.
Van Veen begint zijn boek met die moordpartij, zoals zijn reis door Nepal en Tibet er in 2001 mee begon. Samen met zijn zus was hij er naar toe gereisd om te genieten van de cultuur, natuur en bevolking van de twee landen, die een grote aantrekkingskracht uitoefenen op het Westen. Nog steeds: de belangstelling voor de landen neemt omgekeerd evenredig toe met de welvaart daar.

(passage uit boek)
Toch is het vreemd dat als je aan iemand vraagt iets over Nepal of Tibet te vertellen, de meesten niet veel verder komen dan Kathmandu, de Mount Everest, armoede en de dalai lama.

De reis pakte anders uit dan verwacht. De dag dat ze aankwamen in de hoofdstad Kathmandu, werd zo ongeveer het complete koningshuis uitgemoord door kroonprins Dipendra, die vervolgens zelf half dood tot koning werd gekroond. Drie dagen later was hij ook dood en werd hij opgevolgd door zijn oom. Van Veen gaat in zijn epiloog uitgebreid in op de achtergronden van de slachtpartij in het koninklijk paleis, waarbij in totaal negen mensen werden vermoord (zie kader).
„We kwamen er aan met het idee dat we in een rustiek land zouden zijn, met veel natuurschoon en een vredig koninkrijk. We wilden de bergen in, raften, natuurparken bezoeken. Gewoon, lekker genieten van een avontuurlijke reis. We hadden alle tijd. Maar we belandden door die moordpartij in een maalstroom van gebeurtenissen. Bizar gewoon. Het hele land stond op zijn kop."
In het boek beschrijft hij de onheilspellende rust na de moord, de verontwaardiging die opkomt bij de bevolking, de onlusten die losbarstten, de vlucht van toeristen en Indiërs. Zelf bleven ze. Niet uit overmoed maar omdat ze geen idee hadden hoe ze weg konden komen. Ze werden geholpen door een half-Tunesische, half-Waalse Belg: Ben, een edelstenenhandelaar met veel ervaring in Nepal.
Een poging om een vlucht te boeken, strandde toen ze in een woedende mensenmassa terecht kwamen. Ze vluchtten terug naar het hotel - waar ze met moeite werden binnengelaten. Toen voelden ze zich voor de eerste keer echt bedreigd. „Als je opeens tussen honderden schreeuwende mensen staat, sta je raar te kijken. Het was chaos, anarchie", blikt Van Veen terug.
Dankzij de contacten van Ben met de hoteleigenaren, waren ze als een van de weinige buitenlanders in het land getuige van de rouwstoet die door Kathmandu trok, met de lichamen van de koning, koningin, prinsen en prinsessen op draagbaren(zie foto). De stoet trok langs het hotel, waar de Raaltenaren op het balkon stonden toe te kijken.

Een paar minuten later kwam het lichaam van de heilige koning Birendra aan ons voorbij. Hij lag er vredig en statig bij. Zijn lichaam werd geflankeerd door zo'n vijftwintig in het wit geklede jongemannen, die de draagbaar droegen. Deze werd gevolgd door de draagbaar met het lichaam van zijn vrouw koningin Aishwarya, die door twaalf mensen omringd werd. De koningin droeg een porseleinen masker. Haar gezicht was te erg verwond om aan het volk te tonen. Vanaf de straat en de balkons werd een zee van bloemen uitgestort over de lichamen van de koning en de koningin.

Het boek geeft een mooi beeld van de gespannen sfeer in Nepal en tegelijkertijd van de boeiende wereld van backpackers. Vrije geesten, excentrieke avonturiers die je tegenkomt. Zoals Ben, een man die geen enkele keer op de foto wilde en die zo weer uit hun leven verdween. „Ik heb hem daarna nog weleens een mailtje gestuurd maar ik kreeg nooit meer antwoord. We hebben hem nooit meer gezien", aldus Van Veen. „Die man was een groot mysterie."
Na de trip door Nepal gingen hij en zijn zus naar Tibet. Daar ervoeren ze de druk van de totale overheersing van de Chinese overheid. „Het majestueuze Tibet verandert meer en meer in een echte politiestaat en het wordt steeds erger." Wat dat betreft maakt hij zich geen illusies: na het verschijnen van zijn boek zal een terugkeer naar China een stuk lastiger voor hem worden. De Chinezen en Tibetanen die hij sprak, heeft hij in bescherming genomen door de informatie te hussselen. Namen zijn gefingeerd. „Ik weet zeker dat het boek gelezen gaat worden door de Chinese overheid. Maar alles wat erin staat, is echt gebeurd."

Liefdesdrama in Nepal

Op 1 juni 2001 vond in het koninklijk paleis in Nepal een slachting plaats waarbij negen leden van het koninklijk huis werden vermoord. De dader was kroonprins Dipendra; hij schoot zichzelf na de moordpartij door het hoofd maar overleefde het en werd in het ziekenhuis gekroond tot koning. Drie dagen later overleed hij alsnog en werd zijn oom Gyanendra gekroond tot koning. Die regeerde tot 2007, toen werd het koningshuis afgeschaft.
De toedracht van de moord is altijd onduidelijk gebleven. In zijn boek komt Lennaert van Veen op basis van uitgebreid bronnenonderzoek tot de conclusie dat het om een liefdesdrama moet zijn gegaan, waarbij Dipendra de kroon dreigde mis te lopen indien hij zou trouwen met de vrouw die hij liefhad.
Een Shakesperiaans drama, noemt Van Veen het.

Anne en ik constateerden dat de oude westelijke stadspoort waardoor men normaal gesproken de stad in kwam, nergens meer te bekennen was. Anne was zwaar geschokt en kon het bijna niet geloven. Ikzelf was enigszins geschokt, maar vooral heel erg teleurgesteld. We wisten dat Lhasa veranderd zou zijn onder het Chinese bewind, maar deze mate van verandering hadden we absoluut niet verwacht. We waren te laat. Het was al gebeurd. De Chinezen hadden de stad reeds kapot gemaakt. Een ontluistering.

Jammer is dat het boek nu pas verschijnt, tien jaar na dato. „Ik ben wel begonnen in 2002 maar heb het toen door omstandigheden vijf jaar laten liggen. De laatste jaren heb ik het weer opgepakt; ik wilde het per se af hebben tien jaar na de bloedige moordpartij."
Het is de reden dat hij zich niet heeft beperkt tot de moord alleen: hij heeft het breder gemaakt, met bijvoorbeeld ook een beschouwing op het hedendaagse Tibet en Nepal en uitgebreide zijstappen in cultuur, religie en politiek. „Ik denk dat mijn boek een goede introductie is tot die landen. Zo'n toegankelijk boek als dit over beide landen bestaat niet."

Alle lijnen komen samen in Florence

Alles komt bij elkaar in het boek dat de in Raalte opgegroeide Esther van Veen maakte over Florence. Haar grote ervaring als reisleidster, haar liefde voor het reizen, haar specialisatie in de Italiaanse kunst en cultuur uit de Renaissance en haar letterenstudie aan de Universiteit van Amsterdam. „Florence is de boeiendste stad ter wereld", zegt ze. Toeval speelt een belangrijke rol bij de totstandkoming van haar boek voor uitgeverij Gottmer, die de Dominicusreeks uitgeeft. „Het was eigenlijk nooit mijn intentie een boek te schrijven. Maar ik ben veel op reis geweest. In 2002 begon ik als reisleider in Italië. Sinds 2005 werk ik als voltijds reisleider, vooral in Azië maar ook in Peru, enkele Arabische landen, Italië en Griekenland." Drie jaar geleden begon het idee te rijpen om iets met al die ervaringen te doen. Op de Uitmarkt in 2009 in Amsterdam raakte ze toevallig in gesprek met de uitgever van de Dominicus reisboeken en stedengidsen. „Ik ben altijd op zoek naar goede reisgidsen. Ik zei de man dat ik erover dacht te gaan schrijven en hij bleek de uitgever te zijn", aldus Van Veen. „Hij is altijd op zoek naar mensen die veel reiservaring hebben en goed kunnen schrijven. Die combinatie schijnt niet zo vaak voor te komen."
Het leidde tot een kloek boek over Florence, de stad die al zo vaak beschreven is en de bakermat is van de Renaissance. „Over iets simpels als een brood kun je al honderd verschillende verhalen vertellen, over de boeiendste stad van de wereld kun je wel duizend verhalen vertellen", zegt ze op de vraag of de stad niet al uit en te na beschreven is. „Mijn reisgids is anders. Ik breng geschiedenis en cultuur tot leven, beschrijf Michelangelo niet alleen als kunstenaar maar ook als de onuitstaanbare man die hij ook was."
Als ze praat over Florence, houdt ze niet meer op. „Ik heb de verhalen die ik het boeiendst vindt opgeschreven. Met anekdotes en mijn ervaringen in de stad." Want het is niet alleen maar kunst en cultuur wat de klok slaat: er staan ook tips in voor het winkelen, mode, uitstapjes voor de kinderen en andere praktische informatie. Of informatie over Fiorentina, de ooit vermaarde voetbalclub van Florence. En ze slaat een brug tussen het rijke verleden van de stad - waar een vijfde van de westerse kunstschatten zich bevinden - naar het heden. „Het is de meest kosmopolitische plek, de hele wereld komt er bijeen. Maar het probleem is nu dat er heel veel commercie van buitenaf komt. Dat is de uitdaging voor de 21e eeuw. Florence niet laten verworden tot een Disneyland."

Drie schrijvers uit één Sallandse familie

Een familie, drie schrijvers. Het gebeurt niet vaak. Nu Lennaert en Esther van Veen debuteren met een eigen, door een uitgeverij uitgegeven boek, telt de Raalter familie Van Veen drie schrijvers. Want vader Leen van Veen ging zijn beide kinderen in 1999 voor. In dat jaar verscheen het boek 'Onrecht over Dennendal', over de geruchtmakende instelling voor verstandelijk gehandicapten in Den Dolder. De instelling werd in de jaren zeventig wereldnieuws met een uit de hand gelopen vernieuwende benadering van de zorg. Van Veen werd er directeur in de jaren negentig, toen Dennendal opnieuw in opspraak raakte door belangenverstrengeling en machtsmisbruik door de Raad van Toezicht. Van Veen beschrijft in het boek tot in detail wat er allemaal is gebeurd.